

РАХУНКОВА ПАЛАТА УКРАЇНИ

вул. М. Коцюбинського, 7, м. Київ, 01601, тел. (044) 234-95-65, 234-10-41, факс (044) 226-33-82
E-mail: rp@ac-rada.gov.ua

20.07.2015 № 04-1358

На № _____ від _____

Голові Верховної Ради
України
Гройсману В.Б.

Щодо аудиту використання коштів
на часткове покриття витрат
із собівартості готової товарної
вугільної продукції

Шановний Володимире Борисовичу!

Рахункова палата провела аудит ефективності використання коштів державного бюджету, передбачених Міністерству енергетики та вугільної промисловості України на державну підтримку вугледобувних підприємств на часткове покриття витрат із собівартості готової товарної вугільної продукції.

Аудитом встановлено, що **Міністерство енергетики та вугільної промисловості України** (далі – **Міненерговугілля**) у **2012-2014 роках не забезпечило законного, ефективного та результативного використання коштів державного бюджету, передбачених на державну підтримку вугледобувних підприємств на часткове покриття витрат із собівартості готової товарної вугільної продукції.**

За відсутності реального реформування вугледобувної галузі дії **Міненерговугілля** призводили лише до збільшення обсягів бюджетного фінансування за КПКВК 1101110 «Державна підтримка вугледобувних підприємств на часткове покриття витрат із собівартості готової товарної вугільної продукції». До **2014 року бюджетні видатки Міненерговугілля на такі цілі з року в рік тільки зростали.** Їх зменшення у 2014 році було пов'язано з функціонуванням економіки країни в умовах часткової окупації деяких територій Донецької та Луганської областей і проведенням там антитерористичної операції.

Також **Міненерговугіллям штучно завищувалася база для обрахування собівартості** готової вугільної продукції, що призводило до необґрунтованого завищення обсягів бюджетного фінансування.

У **2012-2014 роках обсяг бюджетного фінансування** видатків державного бюджету, передбачених для **Міненерговугілля** на державну

підтримку вугледобувних підприємств на часткове покриття витрат із собівартості готової товарної вугільної продукції, становив **32182,5 млн. грн., або майже 98,6 відс.** від передбаченого законами про державний бюджет. Державну підтримку отримували у **2012 і 2014 роках 20 вугледобувних підприємств, у 2013 році таких підприємств було 21.**

Проте основна мета використання бюджетних коштів на зазначені цілі – **фінансове оздоровлення вугледобувної галузі – Міненерговугіллям не досягнута.** Навпаки, **обсяги видобутку вугілля державними підприємствами зменшуються.** При цьому **збитки державних підприємств, а також собівартість готової товарної вугільної продукції лише збільшується.** Зменшення обсягів виробництва вітчизняної вугільної продукції призводить до збільшення його імпорту.

Не вирішені й соціальні проблеми, які виникали у галузі і були обумовлені погіршенням стану вугледобувних підприємств.

Використання коштів державного бюджету на часткове покриття витрат із собівартості готової товарної вугільної продукції у 2012-2014 роках відбувалося за недостатнього та недосконалого нормативно-правового забезпечення.

Внаслідок зволікання Міненерговугілля з розробленням законопроекту «Про державну підтримку вугільної галузі» до цього часу **на законодавчому рівні не врегульовані, зокрема, критерії відбору підприємств, визначення обсягів їх державної підтримки та напрямів.**

Після завершення у 2010 році терміну дії державної програми «Українське вугілля» (постанова Кабінету Міністрів України від 19.09.2001 № 1205) іншої державної програми, спрямованої на розв'язання проблем вугільної галузі, Урядом не затверджено.

Порядком використання коштів, передбачених у державному бюджеті для часткового покриття витрат вугледобувних підприємств, що включаються до собівартості готової товарної вугільної продукції, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 23.02.2011 № 153 (далі – Порядок № 153), **не визначені критерії фінансового оздоровлення вугледобувних підприємств.** Тобто **не було передбачено взаємозв'язку між обсягами бюджетного фінансування та конкретними результатами використання бюджетних коштів.** Також не передбачено необхідність коригування Міненерговугіллям місячних обсягів бюджетних коштів, які отримує конкретне вугледобувне підприємство у разі, якщо фактичні показники його діяльності призвели до зниження витрат порівняно з відповідними показниками витрат, визначеними на початку року. **Недоліки та неконкретність норм Порядку № 153 призводили до збільшення Міністерством рівня планової собівартості готової вугільної продукції.** Фактично, **Порядок № 153 сприяє збільшенню витрат.**

Міненерговугіллям не забезпечено належної якості відомчих методичних документів, які використовуються для обрахунку державної підтримки вугледобувних підприємств. Внаслідок невідповідності відомчих методичних документів Міненерговугілля нормативним актам Мінфіну

завищено обсяги отриманої Міністерством з державного бюджету державної підтримки у сумі 3617,9 млн. грн., або 11,2 відс. від загального обсягу такої підтримки отриманої у 2012-2014 роках.

Також до цього часу не вирішені питання формування ціни на вугільну продукцію. Відповідна методика Міненерговугіллям не розроблена.

Планування видатків Міненерговугілля здійснювало без достовірних розрахунків реальних збитків підприємств і собівартості вугільної продукції. У бюджетних запитах Міненерговугілля передбачало кошти на державну підтримку в обсягах, які були вищими, ніж розраховували вугледобувні підприємства в їх планових показниках.

Міненерговугілля і Мінфін у 2012-2014 роках не забезпечили своєчасного затвердження паспортів бюджетної програми, достовірності і повноти інформації, яка в них міститься, що є порушенням бюджетного законодавства. Терміни затвердження паспорта бюджетної програми за КПКВК 1101110 або змін до нього, які вносилися протягом бюджетного року внаслідок зміни бюджетних призначень, порушувалися: затримка становила від 2-х (2012 рік і 2013 рік) до 135-ти днів (2012 рік). Мали місце випадки, коли необхідні зміни до паспорта взагалі не вносилися.

У зв'язку із частковою окупацією деяких територій Донецької та Луганської областей і проведенням там антитерористичної операції у 2014 році не всі одержувачі бюджетних коштів змогли надати Міненерговугіллю річну казначейську звітність за встановленою формою. Як наслідок, у Міненерговугілля відсутні звіти про надходження та використання коштів загального фонду вугледобувних підприємств за 2014 рік з підписами керівника, головного бухгалтера та відміткою Казначейства (на загальну суму 4308,1 млн. гривень).

При підготовці проекту Державного бюджету України на 2015 рік Мінфіном та Урядом не враховані пропозиції Міненерговугілля щодо виділення на часткове покриття витрат із собівартості готової товарної вугільної продукції бюджетних коштів у сумі 9,3 млрд. гривень. Видатки на це взагалі не передбачалися. Лише після численних протестів і страйків працівників вугледобувних підприємств у зв'язку із заборгованістю із заробітної плати Уряд у квітні 2015 року ініціював зміни до державного бюджету щодо виділення на часткове покриття витрат із собівартості готової товарної вугільної продукції 400,0 млн. гривень.

Підприємства, що перевірялися (ДП «Красноармійськвугілля», ДП «ШУ «Південнодонбаське № 1», ДП «Селидіввугілля», ДП «Волиньвугілля», ДП «Львіввугілля»), у 2012-2014 роках використали 7769,0 млн. грн., або 24,1 відс. бюджетних коштів за КПКВК 1101110 «Державна підтримка вугледобувних підприємств на часткове покриття витрат із собівартості готової товарної вугільної продукції».

З порушенням законодавства та неефективно цими підприємствами використано 852,8 млн. грн. (590,1 млн. грн. і 262,7 млн. грн. відповідно).

Зокрема, кошти використовувалися в обсягах, що перевищували передбачені Порядком № 153; на оплату праці – в обсягах, які не обліковувались у Казначействі як бюджетні зобов'язання; через несвоєчасні розрахунки за електроенергію оплата здійснювалася за більш високими тарифами; кошти використовувалися на оплату праці працівників підрозділів підприємства, які безпосередньо не здійснюють видобуток вугілля, а також посади яких не передбачені відомчими методичними документами.

Нестабільний фінансовий стан вугледобувних підприємств зумовлений переважно неефективною системою збуту готової продукції. За відсутності належного контролю з боку Міненерговугілля та його бездіяльності підприємства реалізовували вугілля комерційним структурам за цінами, які були нижче собівартості, і навіть нижче, ніж ціна, за якою ця продукція відпускалася державному підприємству «Вугілля України».

Як наслідок, у 2012-2014 роках втрата надходжень і збитки лише п'яти підприємств, які перевірялися, від реалізації продукції за заниженими цінами, за розрахунками, становили **1250,6 млн. гривень.**

У 2012-2014 роках розподіл та управління бюджетними коштами за КПКВК 1101110 у Міненерговугілля забезпечувала галузева комісія, утворена наказом Міністерства від 28.03.2011 № 29. Проте **Міненерговугілля утворило галузеву комісію з перевищенням своїх повноважень, визначених Законом України «Про центральні органи виконавчої влади» і Положенням про Міністерство енергетики та вугільної промисловості України, затвердженим Указом Президента України від 06.04.2011 № 382/2011, оскільки надало їй владно-розпорядчі функції для розподілу коштів державного бюджету на часткове покриття витрат із собівартості готової товарної вугільної продукції.** При цьому встановлено, що її повноваження фактично дублюють повноваження структурних підрозділів Міненерговугілля.

Рекомендуємо Верховній Раді України розглянути інформацію про результати аудиту на засіданні Комітету Верховної Ради України з питань паливно-енергетичного комплексу, ядерної політики та ядерної безпеки.

З повагою

Голова

Р.М. Магута